

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1833/2019
06.06.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Зоране Делибашић, Бранислава Босиљковића, Бисерке Живановић и Божицара Вујичића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драгана Ђилас, адвокат из ..., против тужене ББ банке А.Д. из ..., чији је пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1104/18 од 06.11.2018. године, у седници већа одржаној дана 06.06.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1104/18 од 06.11.2018. године у преиначујућем делу става првог изреке, као о изузетно дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Вишег суда у Сомбору Гж 1104/18 од 06.11.2018. године у делу става првог изреке тако што се обавезује тужена да тужиоцу исплати износ од 11.722,00 динара са законском затезном каматом почев од 04.05.2018. године до коначне исплате, као и износ од 5.195,63 динара на име обрачунате законске затезне камате, све у року од осам дана под претњом принудног извршења.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1104/18 од 06.11.2018. године у потврђујућем делу става првог изреке, као о изузетно дозвољеној.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене изјављена против пресуде Вишег суда у Сомбору Гж 1104/18 од 06.11.2018. године у потврђујућем делу става првог изреке.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Сомбору П 458/2018 од 22.05.2018. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца. Ставом другим изреке, утврђено је да је ништава одредба члана 8. тачка 1. Уговора о динарском кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта

осигураном код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита број .. што је тужена дужна да призна и да трпи. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу исплати износ од 11.722,00 динара са законском затезном каматом почев од дана 04.05.2018. године до исплате, као и износ од 5.195,63 динара, све у року од осам дана под претњом принудног извршења. Ставом четвртим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужени да му на досуђени износ од 5.195,63 динара исплати законску затезну камату почев од 04.05.2018. године до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 70.954,58 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке до исплате, у року од осам дана под претњом принудног извршења.

Пресудом Вишег суда у Сомбору Гж 1104/18 од 06.11.2018. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Сомбору П 458/18 од 22.05.2018. године у делу става трећег изреке тако што је обавезана тужена да тужиоцу исплати износ од 143,96 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем у време исплате, са законском затезном каматом на износ главнице од 100 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем у време исплате почев од 04.05.2018. године до исплате, док је у преосталом побијаном усвајајућем а непреиначеном делу, првостепена пресуда потврђена, а жалба тужене је одбијена. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о изјављеној ревизији одлучује применом члана 404. Закона о парничном поступку, због постојања потребе за уједначавањем судске праксе.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 87/18 – у даљем тексту: ЗПП), ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене као о изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП само у делу којим је одлучено о новчаном захтеву тужиоца, јер постоји потреба за уједначавањем судске праксе.

Испитујући побијану пресуду у наведеном делу на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су 20.07.2012. године закључиле уговор о динарском кредиту са девизном клаузулом за куповину стамбеног објекта осигураног код Националне корпорације за осигурање стамбених кредита број ..., којим је тужиоцу одобрен стамбени кредит у износу од 20.000 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита. Предметним уговором је такође предвиђено да тужилац поред камате туженој плаћа једнократну накнаду за обраду кредитног захтева и пуштања кредита у оптицај у износу од 100 евра. Чланом 8. предметног уговора тужилац се обавезао да по основу обраде трошкова кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење, плати туженој банци једнократну накнаду у висини од 0,50% од износа одобреног кредита из члана 1. уговора. Тужилац је банци дана 20.07.2012. године уплатио тај износ (100 евра у динарској противвредности). Према налазу и мишљењу судског вештака економско финансијске струке од 04.05.2018. године, законска затезна камата обрачуната на износ од 100 евра од дана када су трошкови исплаћени туженој (20.07.2012. године) до дана вештачења износи 43,96 евра, односно, према средњем курсу НБС на дан вештачења (1 евро = 118,1901 динара) износ од 5.195,63 динара. Динарска противвредност 100 евра коју је тужилац туженој платио на дан те исплате према средњем курсу НБС износи 11.722,00 динара (1 евро = 117,22).

Тужилац је суду поднео тужбу дана 27.02.2018. године, с тим да је исту преиначио повећањем тужбеног захтева поднеском од 16.05.2018. године тако што је предложио да се утврди ништавост уговорне одредбе члана 8. тачка 1. и да се обавезе тужени да му исплати износ од 17.014,65 динара са законском затезном каматом почев од 04.05.2018. године као дана вештачења до исплате.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су утврдили ништавост предметне уговорне одредбе и у вези са тим усвојили тужбени захтев тужиоца за исплату новчаног износа наплаћеног по основу накнаде на име трошкова обраде кредита, с тим да је првостепени суд ставом трећим изреке обавезао тужену да тужиоцу исплати износ од 11.722,00 динара, као динарску противвредност износа од 100 евра према средњем курсу НБС на дан исплате, са законском затезном каматом почев од 04.05.2018. године као дана вештачења до коначне исплате, као и износ од 5.195,63 динара (који износ представља обрачунату законску затезну камату на исплаћени износ на име накнаде почев од дана исплате туженој до дана вештачења), док је другостепени суд одлуку у том делу преиначио тако што је обавезао тужену да тужиоцу исплати износ од 143,96 евра у динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем у време исплате са затезном каматом на износ главнице од 100 евра у

динарској противвредности по средњем курсу НБС важећем у време исплате почев од 04.05.2018. године до исплате.

Другостепена пресуда у том преиначујућем делу није у складу са правним ставовима апелационих судова Републике Србије, као ни Врховног касационог суда. По оцени Врховног касационог суда, оваква одлука другостепеног суда о новчаном захтеву тужиоца је заснована на погрешној примени материјалног права. Наиме, тужилац је у овом поступку захтев за исплату засновао на стицању без основа, односно, тражио је да тужена врати оно што је стекла на основу наплаћене накнаде на име трошкова обраде кредита по основу уговорне одредбе за коју је правноснажно утврђено да је ништава.

У ситуацији када се утврди ништавост уговорне одредбе, оно што је банка наплатила применом ништаве уговорне одредбе, мора да врати. Што се тиче валуте у којој новчани износ треба банка да врати, предметна наплата накнаде одређена у процентуалном износу од укупног износа стамбеног кредита (20.000 евра), што значи да је обавеза исказана у иностраној валути, али да се испуњава у динарима, због чега банка треба да врати динарски износ, односно, оно што је корисник кредита исплатио, а према налазу и мишљењу судског вештака произилази да је према средњем курсу НБС на дан исплате (20.07.2012. године) банци исплатио износ од 11.722,00 динара, те да законска затезна камата на наведени износ почев од тог дана као дана исплате до дана вештачења износи 43,96 евра, односно, динарску противвредност од 5.195,63 динара. Што се тиче камате, банка је несавесна имајући у виду да се утврђује ништавост уговорне одредбе због поступања противно начелима Закона о облигационим односима који се тичу једнакости узајамних давања, савесности и поштења и других начела, па у таквој ситуацији камата се мора обрачунавати од дана када је банка стекла више него што јој припада, а сходно члану 214. ЗОО.

Из наведених разлога, на основу чл. 404. и 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом и другом изреке.

Одлучујући о ревизији тужене у делу којим је утврђена ништавост предметне уговорне одредбе, односно у потврђујућем делу става првог изреке, Врховни касациони суд није прихватио предлог за одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној на основу члана 404. став 1. ЗПП.

Врховни касациони суд је у вршењу надлежности из члана 31. Закона о уређењу судова, на седници Грађанског одељења од 22.05.2018. године усвојио правни став о дозвољености уговарања трошкова обраде кредита. Према том ставу: банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга, па одредба уговора о кредиту којом се корисник кредита обавезао да банци плати трошкове кредита није ништава, под условом да је понуда банке садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита; трошкови обраде кредита и

пуштање кредита у течај, као и други трошкови које банка обрачунава кориснику приликом одобравања кредита или који су познати на дан обрачуна и које банка обрачунава кориснику у току реализације уговора о кредиту, могу бити исказани у процентуалном износу и наплаћују се само кроз обрачун ефективне каматне стопе.

Другостепена пресуда у побијаном усвајајућем делу је у складу са усвојеним правним ставом. Тужена није доказала да је пре закључења уговора о кредиту тужиоцу уручила понуду која је садржала јасне и недвосмислене податке о трошковима кредита, а на њој је био терет доказивања те чињенице у смислу члана 231. ЗПП. Због тога о посебној ревизији тужене у овом делу није потребно одлучивати у циљу уједначавања судске праксе.

С обзиром да по оцени ревизијског суда нема ни других законом прописаних разлога за дозвољеност посебне ревизије тужене у овом делу, одлучено је као у трећем ставу изреке.

Побијаном пресудом, имајући у виду означену вредност предмета спора, правноснажно је окончан поступак у спору мале вредности из члана 468. став 1. ЗПП. Према члану 479. став 6. истог закона, против одлуке другостепеног суда (у поступку у спору мале вредности) није дозвољена ревизија.

Из наведеног разлога, на основу члана 413. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу четвртом изреке.

Врховни касациони суд је одлуку садржану у ставу петом изреке, донео применом одредбе члана 165. став 1. у вези са чланом 153. ЗПП, тако што је одбио захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка, имајући у виду да тужена није постигла успех са изјављеном ревизијом, па зато нема право на накнаду трошкова поступка по ревизији.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с. р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић